

Oslo

ByKuben - Oslo senter for byøkologi

Nabolagsprogrammet Oslo europeisk miljøhovedstad

Gjennom Nabolagsprogrammet har bydelene bidratt til at Miljøhovedstadsåret er blitt markert i hele byen og engasjert og involvert byens innbyggere i alle aldre.

Grønn festival på Mortensrud.

Foto: Melita Ringvold og Vibeke Hansen

Bydelsfest på Furuset

Foto: Furuset idrettsforening

Innhold

1	Nabolagsprogrammet	5
1.1	Et lite sammendrag	5
2	Aktiviteter og involvering	7
2.1	Antall tiltak gjennomført.....	8
2.2	Målgrupper	8
2.3	Antall involverte	9
2.4	Barn og unge	9
2.5	Ungdom som fokusgruppe	10
3	Utvalgte prosjekter	11
3.1	Dyrkeprosjekter	12
3.2	Gjenbruk og ombruk	13
3.3	Grønne arrangement og bydelsdager	14
3.4	Nye møteplasser.....	15
3.5	Arbeidstrening og sommerjobb for ungdom	16
4	Grønne midler	19
4.1	Tilbakemeldinger på grønne midler i 2019	19
5	Oversikt over bydelsaktiviteter	20
6	Hva har vi oppnådd?	27
6.1	Tilbakemelding fra miljøhovedstadskoordinatorer i bydelene	29
6.2	Langsiktig verdi	30
7	Hva skjer videre?	32
8	Nettverksbygging i Myntgata 2.....	33
9	Bydelsaktiviteter i presse og media	34

Nabolagsprogrammet har gitt bydelene en unik mulighet til å komme tettere på innbyggere, engasjere lokalt næringsliv, organisasjoner, frivillige, kultur og idrett.

Bildene her fra bydel Gamle Oslo viser bredden av aktiviteter som fant sted i 2019.

Nabolagsprogrammet og markeringen av Oslo som europeisk miljøhovedstad har gitt et positivt og viktig løft til lokal bærekraft, identitet, felleskap og engasjement.

Det har vært særdeles positivt å ha mulighet til å teste piloter og løsninger man ellers ikke har budsjett til. På bydelsnivå er det alltid noen andre som trenger pengene mer, så det å ha øremerkede midler er essensielt for å gjennomføre nyskapende arbeid innenfor miljø og klima, uten at det går på bekostning av en barnehage eller fritidstilbud. Å ha økonomisk rom for å kunne reagere på, igangsette og tilrettelegge for ulike miljøinitiativ har ført til en merkbar endring i aktivitetsnivået. Det er spesielt viktig for å nå ut til befolkningen og har hatt stor effekt på det lokale nettverket, både internt i bydelen og eksternt opp mot innbyggerne.

1 Nabolagsprogrammet

Bydelene ble i 2019 gitt en viktig rolle i markeringen av Oslo som europeisk miljøhovedstad. Bydelene har gjennom Nabolagsprogrammet bidratt til at Miljøhovedstadsåret ble markert i hele byen, hvor byens innbyggere i alle aldre ble involvert. Programmet hadde fokus på målet om å synliggjøre og forsterke folkets grønne skifte.

1.1 Et lite sammendrag

Bydelene ble alle tildelt 500 000 kroner i dette arbeidet. Midlene var ment å skape lokalt engasjement, aktiviteter, styrke eksisterende miljø- og klimaprojekter, blant annet grønne midler, og samtidig gi bydelene mulighet til å teste ut nye miljø- og klimaprojekter.

Bydelene leverte november 2018 skisser med forslag til aktiviteter som skulle gjennomføres i 2019. Skissene viste en god bredde og alle aktivitetene svarte godt på målene som ble satt for Nabolagsprogrammet:

1. Ha en kobling til målene for Oslo som europeisk miljøhovedstad – med spesiell fokus på målet om å synliggjøre og forsterke folkets grønne skifte
2. Bidra til å aktivisere befolkningen til videre innsats i det grønne skiftet
3. Aktivt å adressere befolkningens mangfoldighet i alder, bakgrunn og økonomi. Den sosiale dimensjonen i miljøarbeidet må inkluderes i markeringen i 2019 og barn og unge er en spesielt prioritert målgruppe.
4. Involvere lokale samarbeidspartnere og lokalt næringsliv
5. Gjennomføres i 2019 men kunne kobles til en langsiktig innsats ved at man bygger videre på eksisterende initiativ, nettverk, aktiviteter.

Bydelene har i 2019 svart ut målene på en veldig god måte.

ByKuben – Oslo senter for byøkologi fikk ansvar for å koordinere bydelenes oppgaver og innsats i markeringen av Oslo som europeisk miljøhovedstad. Bykuben skulle også være et kontaktpunkt mellom bydelene og sekretariatet for miljøhovedstaden, samt bidra til å utløse synergier mellom overordnede satsinger og aktiviteter i bydelene.

Det har vært et mål at Nabolagsprogrammet aktivt skulle adressere befolkningens mangfoldighet i alder, bakgrunn og økonomi. Bydelene har gjennom sine aktiviteter klart å nå bredt og engasjert mange, både i antall og i mangfold.

Nabolagsprogrammet har hatt stor fokus på å engasjere barn og unge, og særlig har det blitt satset ekstra på ungdom. Flere bydeler har benyttet midlene til å teste ut eller utvide tilbud med sommerjobb for ungdom og prosjekter som har sysselsatt og engasjert ungdom gjennom året.

De grønne midlene har gitt et ekstra løft i å styrke lokale aktører og invitere befolkningen inn til å engasjere seg i sitt nærmiljø. Organisasjoner, bydelsadministrasjoner, lokalt næringsliv, sosiale entreprenører og enkeltindivider har blitt løftet frem og blitt gitt et større mulighetsrom i å arbeide med lokal bærekraft, miljø og klima lokalt.

Det har vært et mål at Nabolagsprogrammet skulle gi et løft til den sosiale dimensjonen i miljøarbeidet i bydelene og legge grunnlag for tverrfaglig samarbeid.

Bydelene har levert rapporter på 165 tiltak som har fått midler gjennom Nabolagsprogrammet.

Gjennom de grønne midlene som er blitt utlyst i bydelene, og med bydelenes egne aktiviteter har det også blitt gjennomført en rekke aktiviteter utenom de 165 aktivitetene som denne rapporteringen tar utgangspunkt i.

Nabolagsprogrammet kan deles inn i to hovedaktiviteter:

1. Bydelenes aktiviteter

Bydelens arbeid med å engasjere og involvere innbyggere i alle aldre, med særlig fokus på barn og unge i markeringen og feiringen av Oslo som europeisk miljøhovedstad.

2. Nettverksmøter

Som en del av Nabolagsprogrammet etablerte ByKuben et nettverk for ansatte i bydelene som koordinerte bydelenes aktiviteter i miljøhovedstadsåret. Bydelene ble invitert til å delta i serie med månedlige nettverksmøter der bydelene stilte med 1-3 representanter samt ansatte i kommunale etater og aktører fra frivilligheten, næringsliv og organisasjoner som var relevante for bydelenes arbeid i 2019 deltok.

Formålet var å styrke samarbeid, erfaringsutveksling på tvers av bydelene og lage en arena for å diskutere og utvikle løsninger og aktiviteter for å nå målene til Nabolagsprogrammet og Oslo europeisk miljøhovedstad. Første møte ble holdt september 2018. Det ble til sammen gjennomført 13 samlinger.

ByKuben gjennomførte også en foredragsturne for ansatte i bydelsadministrasjonene, bydelsutvalgene og folkevalgte politikere. Prosjektleder og programansvarlig i

sekretariatet til miljøhovedstaden var også aktivt med å gjennomføre foredrag samt delta på nettverksmøtene.

Sekretariatet har fulgt opp bydelene på en veldig god måte.

Bydelene har gjennom Nabolagsprogrammet utvidet sitt nettverk innenfor mange fagfelt. Miljøhovedstaden har nådd ut og engasjert bredt om temaer som klima, miljø, biologisk mangfold, ungdomsarbeid, inkludering, utenforskap og de har engasjert innbyggere med nedsatt mobilitet eller evne til å ta del i felleskapet. Det har vært et år der mange har fått slippe til og samarbeidet på tvers.

Lokale ildsjeler har blitt løftet frem og bydelene har hatt mulighet til å teste ut aktiviteter som de ellers ikke har hatt ressurser og anledning til å teste ut.

2 Aktiviteter og involvering

I regi av Nabolagsprogrammet har det blitt gjennomført et stort mangfold av aktiviteter små og store arrangementer og igangsatt mange større og varige prosjekter og langsiktige initiativ i alle byens bydeler.

Eksempler på aktiviteter gjennomført i bydelene:

- Dyrkekurs
- Byttemarked
- Oppgradering av møteplasser
- Etablering av nye møteplasser
- Oppgradering av grøntområder
- Nyetablerte dyrkeplasser og nyetablerte skole- og nærmiljøhager
- Sykurs og reparasjonsverksteder
- Fiksefester
- Sykkelverksteder og sykkelbyttearrangement
- Byttedager i borettslag, kirker, idrettslag og bibliotek
- Fagdager og ideverksted for ansatte i bydelsadministrasjonene og innbyggere
- Innkjøp av el- lastekasser til bofellesskap, el-sykler til idrettsanlegg som erstatter fossildrevne kjøretøy
- Miljøfester, miljødager, grønne bydelsfestivaler
- Grønne barnehager, besøksdager i barnehagene
- Mobilitetsuke med sykkelkurs, sykkeswap for barn og unge, reparasjon kurs
- Ellevandringer i flere bydeler med fokus på forsøpling, biologisk mangfold
- Stolpejakt og nye ruter for stolpejakt satt ut i flere bydeler
- Seniorverksted

- Ungdomsverksteder av og med ungdom
- Biomangfoldsuke i samarbeid med organisasjoner og kommunen
- Oppstartsarbeid for en ny BUA, etablering av nye utlånssentraler
- Grønne midler – hele seks bydeler testet ut grønne midler for første gang med stor suksess
- Sommerjobb for ungdom, ungdomsprosjekter
- Treplanting

Kartlegging av urban forsøpling og samarbeid med forskning og utdanning om medvirkning og lokal bærekraft er også noen av aktivitetene som er blitt realisert gjennom Nabolagsprogrammet.

2.1 Antall tiltak gjennomført

Bydelene har levert rapporter på 165 tiltak. I tillegg til disse er det gjennomført en rekke prosjekter og aktiviteter i bydelene. Gjennom blant annet grønne midler og andre lokale prosjekter har det spunnet ut flere aktiviteter lokalt.

2.2 Målgrupper

Målgruppen har vært bydelenes innbyggere i alle aldre, med særlig fokus på barn og unge.

Skoler, barnehager, fritidsklubber, organisasjoner og frivillighet er blitt involvert. Lokalt næringsliv, bydelenes tjenestesteder, organisasjoner, kultur og idrett har stått bak mange av aktivitetene som er blitt gjennomført. (se punkt 5 for oversikt over aktiviteter i alle bydelene)

Mange av aktivitetene har vært drevet av ungdom og bydelene har aktivt jobbet for å kombinere sosial inkludering med satsingen på lokal bærekraft og engasjement om miljø og klima lokalt.

Bydelene har lyktes i å lage arrangementer som har nådd bredt ut hvor alle bydelens innbyggere har følt seg velkomne.

Blant annet Stolpejakt (*Stolpejakt er en mosjonsaktivitet som kombinerer turgåing, kultur- og naturopplevelser i urbane områder*) og varierte dyrkeprosjekter har engasjert innbyggere med redusert funksjonsevne og mange som ellers er mye alene og lite ute i aktivitet til å ta del i aktiviteter i et større felleskap. Ved å invitere bydelens tjenestesteder til aktivt å ta del i markeringen av miljøhovedstaden og ved at tjenestestedene selv kunne søke grønne midler har bydelene klart å engasjere bredt.

Tilbakemeldinger fra mange er at flere har funnet et felleskap gjennom å delta på arrangementer i bydelene. Miljøhovedstadsåret har hatt en samlende funksjon.

2.3 Antall involverte

Antall deltakere har variert mye fra prosjekt til prosjekt. Bydelsdager, festivaler og elvevandring har samlet flere tusen deltakere. Sommerjobb for ungdom har engasjert fra syv - tretti ungdommer i de forskjellige prosjektene. Byttemarkeder og utlånsordninger har hatt flere hundre besøkende og dyrkeprosjekter i barnehager og skoler engasjert barna, ansatte, foreldre og besteforeldre.

Det har vært et stort spenn både i antall deltakere og ulike målgrupper som er nådd.

2.4 Barn og unge

Bydelene har hatt stor fokus på å engasjere barn og unge. Barnehager, skoler, aktivitetsskoler, fritidsklubber, idrettsforeninger og organisasjoner som jobber med barn og unge har alle gjennomført mange egne aktiviteter samt blitt engasjert gjennom arrangementer og prosjekter i regi av bydelsadministrasjonene. Sommerjobb for ungdom og prosjekter som har sysselsatt ungdom har vært et viktig tiltak.

Mange bydeler har fått mulighet til å teste ut nye samarbeid og prosjekter med barn og unge og særlig ungdom som de ellers ikke har hatt mulighet til.

Nye skole – og nærmiljøhager, dyrkekurs i barnehager, utlånsordninger drevet av ungdom, elverydding, grønne barnehager, undervisning og workshop på skoler og i barnehagene er noen eksempler på hva barn og unge har deltatt på.

Bydelsdager, festivaler, byttefester og reparasjonsverksteder har bydd på stor variasjon av aktiviteter hvor barna er blitt introdusert til nærmiljøets biologiske mangfold, nytten med kildesortering, plast og marin forsøpling, humler og spiselige vekster. Temaene og aktivitetene har vært mange og flotte!

2.5 Ungdom som fokusgruppe

Bydelene har jobbet aktivt for å inkludere ungdom i miljøhovedstadsåret på flere måter.

Ungdomsorganisasjoner, skoler og fritidsklubber har gjennomført mange flotte prosjekter. Arbeidstreningstiltak og sommerjobber har også vært en del av Nabolagsprogrammet i flere bydeler. Prosjektene har vært alt fra å drive utlånsordninger, drifte og vedlikeholde dyrkeprosjekter, sykkelverksted og gjennomføre små og store arrangementer. Flere av bydelene har gitt ungdom ansvar for program og markedsføring av bydelsdager, ellevandringer, kultur og idrettsarrangement. Flere av ungdomstiltakene videreføres i 2020.

Lif Laga på Stovner er et av ungdomsprosjektene som jobber ut i fra en tanke om at handling fører til holdning og at ved å skape møteplasser på tvers av generasjoner, kjønn, kulturelle, etniske, sosiale og religiøse skillelinjer hvor alle kan høre sammen styrkes et felleskap og lokal tilhørighet. Det har vært viktig å skape arenaer hvor ungdom og alle føler seg inkludert.

Ved å engasjere og aktivisere ungdom gjennom arbeid ønsket blant annet Lif Laga med sine prosjekter å vise frem ungdomskraft på sitt beste! Og det har vi virkelig fått sett i 2019!

«Skolen setter virkelig stor pris på å få grønne midler fra bydelen, det har muliggjort både praktisk drift og et pedagogisk fokus på bærekraft og natur gjennom 2019. Som en upopulær Osloskole med en tøff økonomisk hverdag har det virkelig mye å si.» Sitat fra en lærer i bydel Stovner

Furuset Forum fikk et grønt tak og en ny møteplass i 2019. Foto: Furuset idrettsforening

3 Utvalgte prosjekter

Bydelene har levert rapporter på over 165 tiltak som er blitt gjennomført med støtte fra Nabolagsprogrammet. Som beskrevet er det stor bredde og variasjon i omfang og temaer. Men noen hovedgrupper utpeker seg. Dette er aktiviteter som er igangsatt av bydelsadministrasjonen selv og særlig gjennom støtteordningen grønne midler

3.1 Dyrkeprosjekter

Felles for alle bydelene er at det er blitt gjennomført dyrkeprosjekter. Urban dyrking i borettslag, barnehager, etablering av nye nærmiljø – og skolehager, aktiviteter i parsellhager og kolonihager har blitt gjennomført over hele byen.

Disse prosjektene har samlet innbyggere på tvers av alder og interesser. Prosjektene har vakt begeistring og det er ønske om å videreføre flere av prosjektene.

Prosjektene er godt gjennomført og det er blitt lagt ned tid og kunnskap for å sikre blant annet biologisk mangfold, hensyn til hvilke arter som plantes og hvilke blomster og trær dyrelivet trenger og ønsker.

Dyrkeverkstedet på Stovner og Høybråten skole er eksempel på et prosjekt som ble muliggjort gjennom grønne midler og som vil ha en langvarig effekt. Over 200 skoleelever har deltatt i prosjektet, familier er blitt engasjert, elevene har fått lære seg urbant landbruk og gjenbruk av materialer i praksis.

I Bydel Alna satte de i gang med prosjekt *Et spirende Furuset* som ble utviklet av Furuset Idrettsforening i samarbeid med gode krefter i Bydel Alna og samarbeidsgruppa for klimaspørsmål i Groruddalen.

Målet var å gjøre Furuset mer grønt og trivelig, bidra til biologisk mangfold, gi kunnskap til barn, ungdom og voksne om pollinerende vekster og enkel dyrking av urter, grønnsaker og bær. Videre ønsket vi å bidra til at lokalbefolkningen og våre medlemmer i Furuset Idrettsforening «tenker grønt» når det gjelder energi og energigjenvinning og det å ha søkelys på å redusere forsøpling.

Furuset Idrettsforening og landskapsarkitekt Agnes Lyché Melvær tok våren 2019 initiativ til å etablere en «Humlegate» med masse blomster ved Furuset Forum, Furustien barnehage, rundt Furuset Senter, bussholdeplassen og langs deler av Søren Bulls vei sammen med;

- Ungdom fra Alnaskolen
- Ansatte i Furuset Forum
- Deltakere og ansatte fra Regnbuen Arbeids- og Aktivitetsforum
- Alna Renhold / Tekniske sentral
- Barn og ansatte i lokale barnehager
- Ungdomsklubben på FUBIAK
- Naturvernforbundet i Groruddalen
- Ahmadiyyamenigheten

Et spirende Furuset er et godt eksempel på de mulighetene som ble gitt i 2019 takket være Oslo europeisk miljøhovedstad.

Eksempler på andre dyrkeprosjekter:

- Det har vært en rekke prosjekter med urban dyrking i barnehager, skoler og tjenestesteder
- Marmorberget dagsenter. Marmorberget dag- og aktivitetssenter er Bydel Nordstrands kommunale dagsenter for voksne utviklingshemmede.
- Iladalen parkøkologiske senter, stort og langsiktig prosjekt hvor de i 2019 satte opp aldersvennlige dyrkekasser
- Humlebed i borettslag mange steder i byen
- Grønt prosjekt BOD på Ullern, dyrkeprosjekt ved fire boliger for mennesker med nedsatt funksjonsevne
- Ny klubbhage ved Ungdomsklubben på Hovseter
- Etablering av blomsterhage på Ulsrud videregående skole
- Plantedugnad av 3500 epletrær i samarbeid med blant annet NAV og Hapro
- Etablering av ny nærmiljø- og skolehage på Veitvet skole

Elevene fra Natur videregående skole planter og gjør klart for våren 2020. Foto: Akers Avis/Groruddalen

3.2 Gjenbruk og ombruk

Utvikle nye utstyrsordninger og økt fokus på gjenbruk og ombruk er blitt prioritert av mange bydeler i 2019. Flere bydeler har gjort langsiktige investeringer i å etablere utlånssentraler.

Utstyrssentraler er viktig virkemidler for inkludering i fritidsaktiviteter og bekjempelse av sosiale helseforskjeller og utenforskap. I bydel Nordre Aker er dette arbeidet en del av en visjon om sammen å skape selvstendige, aktive og gode liv i bydelen.

Bydelene har gjennom egne prosjekter og gjennom grønne midler gjennomført og investert i en rekke ombruksinitiativ som bytteboder, utlånsordninger, gjenbruksstasjoner, mulighet for utvidede åpningstider for etablerte tjenestetilbud i bydelene. Tilrettelegging for ombruk av idrettsutstyr og klær i samarbeid med BUA og idrettsorganisasjoner.

Gjennom disse tilbudene ønsker bydelene å tilrettelegge for delekultur i praksis.

I bydel Stovner, Nordre Aker og Bydel Ullern har det vært ekstra fokus på utlån av ski og fritidsutstyr med mål om bedre folkehelse, mindre forskjeller og lavere forbruk.

Flere barnehager, helsestasjoner og skoler har fått nye bytteboder og bytteordninger for klær, leker og utstyr til barn og unge.

På Vaterland kunne du låne skiutstyr gratis. Ordningen fortsetter i 2020. Foto: Iselin Kristensen

3.3 Grønne arrangement og bydelsdager

Markeringen av Oslo som europeisk miljøhovedstad var også en feiring av byens ildsjeler, engasjerte innbyggere og gode miljø- og klimaløsninger som er blitt jobbet frem i flere år. Flere bydeler benyttet etablerte arenaer som bydelsdager og kulturarrangement til å vise frem og feire folkets grønne skifte.

Arrangementene som ble gjennomført har hatt en klar grønn profil med fokus på naturmiljø, bærekraftig ressursutnyttelse, folkehelse, bruk av nærmiljø og lokal gjennomføring av det grønne skiftet.

Flere grønne bydelsarrangement satset på reduksjon av matsvinn, kortreist og økologisk mat, klimavennlig transport, plastfrie arrangement, kildesortering på alle arrangement, kutt i engangsemballasje, og unødvendig emballasje

Mange av arrangementene har hatt aktiviteter som har latt innbyggerne bli kjent med naturen i nærmiljøet, vise frem lokale ildsjeler og organisasjoner som igjen har styrket lokal stolthet og tilhørighet.

3.4 Nye møteplasser

Flere bydeler har benyttet Nabolagsprogrammet til å styrke arbeidet med bærekraftig byutvikling og gode nabolag.

Gode, trygge, grønne og inkluderende møteplasser for alle er viktig. Bydel Sagene har benyttet Nabolagsprogrammet til å investere i færre, men varige prosjekter som blant annet Iladalen parkøkologiske senter og prosjekt *Fra grått til grønt* der bydelen har kartlagt muligheter for etablering av nye møteplasser og aktivitetsområder for bydelens innbyggere.

I de fleste bydelene er det blitt satt ut nye benker som gjør det lettere for innbyggere med nedsatt funksjonsevne til å oppholde seg mer ut og kunne ta korte turer i sitt nærmiljø. Uteområder er blitt oppgradert og barn og unge har medvirket i å etablere nye møteplasser.

Bydel Sagene gjennomførte flere medvirkningsprosjekter med innbyggere for å jobbe frem de beste løsningene for nye møteplasser og uteområder. Her fra Haarklous plass. Foto: Mads Nakkerud

3.5 Arbeidstrening og sommerjobb for ungdom

Et av målene for 2019 var å aktivt å adressere befolkningens mangfoldighet i alder, bakgrunn og økonomi. Den sosiale dimensjonen i miljøarbeidet må inkluderes i markeringen i 2019 og barn og unge er en spesielt prioritert målgruppe.

Rapportene fra bydelen viser at det har blitt jobbet mye for å nå dette målet i miljøhovedstadsåret. Bydelene har løst oppgaven med å kombinere grønt, bærekraftig og sosialt på mange gode måter.

Gjennom grønne midler og arbeidstreningstiltak har det blitt satset på bærekraftig sosialt entreprenørskap.

Ungdomskoler og videregående skoler med yrkesfag og arbeidstrening er blitt involvert i mange i grønne prosjekter

Bydelsadministrasjonene har selv aktivt etablert tilbud. Sykkelverkstedet for ungdom i bydel Bjerke er et eksempel der 9 ungdommer deltok på arbeidstrening og kurs.

I bydel Grünerløkka har to prosjekter, *SinsenSalaten* og *D20 Dælenenga sykkelhub* som driftes av nyankomne flyktninger fått midler gjennom Nabolagsprogrammet. Dette er to allerede eksisterende prosjekter men med midler fra Nabolagsprogrammet har de fått styrket arbeidet sitt og blitt gitt mulighet til å arrangere flere åpne arrangement som blant annet nabolagscafe, nabolagsmekk og sykkelbyttedager. Begge disse prosjektene har en sterk sosial dimensjon.

Dælenenga sykkelhub D20 skaper arbeidsplass for nyankomne flyktninger Foto: Mari Bø Trosterud

I bydel Gamle Oslo ble 16 ungdommer ansatt for å kartlegge gateforsøpling på Grønland i samarbeid med prosjektet *Ressurser på avveie*. Dette prosjektet var også et samarbeid med blant annet studentbedriften Sneipfritt, en lokal ungdomsgruppe og *Grønland flerkulturelle senter*.

I bydel Grünerløkka har ungdom blitt engasjert i arbeidstrening og utført lønnet arbeid på flere dyrkeprosjekter gjennom hele året.

I samarbeidsprosjektet Spirende Furuset i bydel Alna ble skoler, arbeidstreningsbedrifter og en rekke lokale organisasjoner engasjert.

Bydel Nordstrand sysselsatte 12 ungdommer med sommerjobb hvor drift av dyrkeprosjekter, vedlikehold i parker og foto og film oppdrag var noen av oppgavene.

Bydelene har også aktivt oppsøkt og samarbeidet med bedrifter og aktører som sysselsetter ungdom. Bildene under viser bredden av ungdomsengasjement i 2019.

Oslo

Nabolagsprogrammet

Grønne midler

Flere bydeler benyttet Nabolagsprogrammet til å teste ut Grønne midler for første gang. Erfaringene har vært positive og flere bydeler har valgt å videreføre ordningen i 2020.

Foto: Nye dyrkeområder på Årvoll skole, Fra grått til fargerikt på Vaterland, Lokale ildsjeler og grønne midler=sant

4 Grønne midler

Flere bydeler benyttet Nabolagsprogrammet til å teste ut Grønne midler for første gang. Erfaringene har vært positive og flere bydeler har valgt å videreføre ordningen i 2020.

Grønne midler er en kommunal tilskuddsordning som under halvparten av byens bydeler har benyttet seg av i flere år. Grønne midler har vist seg som et viktig verktøy for å stimulere til økt lokalt miljøengasjement og til å engasjere bredt i bydelene. Grønne midler har bidratt til å skape koblinger mellom lokale aktører og bydelene og kommunale virksomheter.

Det er bydelene selv som setter av midler til denne ordningen.

Per 27. 02. 2020 er det seks nye bydeler som har valgt å videreføre grønne midler i 2020. Samtlige av disse prøvde ut ordningen for første gang i 2019. Totalt vil 10 bydeler lyse ut grønne midler i 2020.

Tilbakemeldingene fra de bydelene som prøvde ut grønne midler for første gang har vært veldig positive. Det oppleves meningsfullt å kunne tilby grønne midler, og det gir bydelene mulighet til å treffe frivilligheten, private initiativ og organisasjoner på en ny måte.

4.1 Tilbakemeldinger på grønne midler i 2019

- *Grønne midler har skapt åpning for innbyggerdrevne grønne prosjekter og økt kontakten mellom lokale aktører og de kommunale virksomhetene og ikke minst administrasjon og folkevalgte i bydelene.*
- *Gjennom å tilby grønne midler i bydelen har de fått mulighet til å treffe frivilligheten, private initiativ og kommunale virksomheter*
- *Mange av prosjektene har også en sterk sosial dimensjon, blant annet gjennom sysselsetting av utsatte grupper i befolkningen og ungdom.*
- *Ungdom har fått praksisplass*
- *Kombineres med kommunens sommerjobbprosjekt*
- *Bidra til kunnskaps og generasjonsmøter*
- *Nye samarbeid og økt samarbeid på tvers i bydelene*
- *Økt samhold og trivsel*
- *Mindre sommer kan utløse stort engasjement*
- *Det å skape grønne møteplasser i bydelene, der folk kan samles, lære og hygge seg på en miljøvennlig måte har stor verdi for å tilrettelegge for miljøvennlige liv*
- *Grønne midler er blitt tatt godt i mot av bydelenes lag, organisasjoner og egne tjenestesteder, og flere har uttrykt ønske om at dette fortsetter.*

5 Oversikt over bydelsaktiviteter

Bydel Alna

- Prosjekt *Spirende Furuset* med Furuset idrettsforening i samarbeid med landskapsarkitekt Agnes Lyche, Alnaskolen, Regnbuen arbeids – og aktivitetsforum, barn og ansatte i lokale barnehager, Ungdomsklubben FUBIAK, Naturvernforbundet og Ahmadiyyamenigheten
- Takhage på Furuset Forum og Humlegate på Furuset
- Utvikling av en grønn og sosial møteplass på Ulvenjordet, skape et levende treffpunkt for beboere i nærområdet
- Fest på Ulvenjordet
- Kreativt plantekasseverksted
- Den grønne Ulvenløypa

Bydel Bjerke

Tre hovedprosjekter:

1. Grønne midler. Bydelen lyste ut Grønne midler for første gang. Ordningen videreføres i 2020. Det ble gitt støtte til 11 prosjekter:
 - Dyrkeprosjekt hos to boligsameier og kurs med Bybonden
 - Dyrkeprosjekt i Bjerkedalen, Bredvedt og Veitvet barnehage
 - Tre gjenbruks- og bytteprosjekter, byttebod på Veitvet senter, gjenbruksverksted på vollebekk fabrikker
 - Humleprosjekt
 - Natur- og friluftsprosjekt for barn og unge
2. Sykkelverksted for ungdom
3. Veitvet skolehage og nærmiljøhage

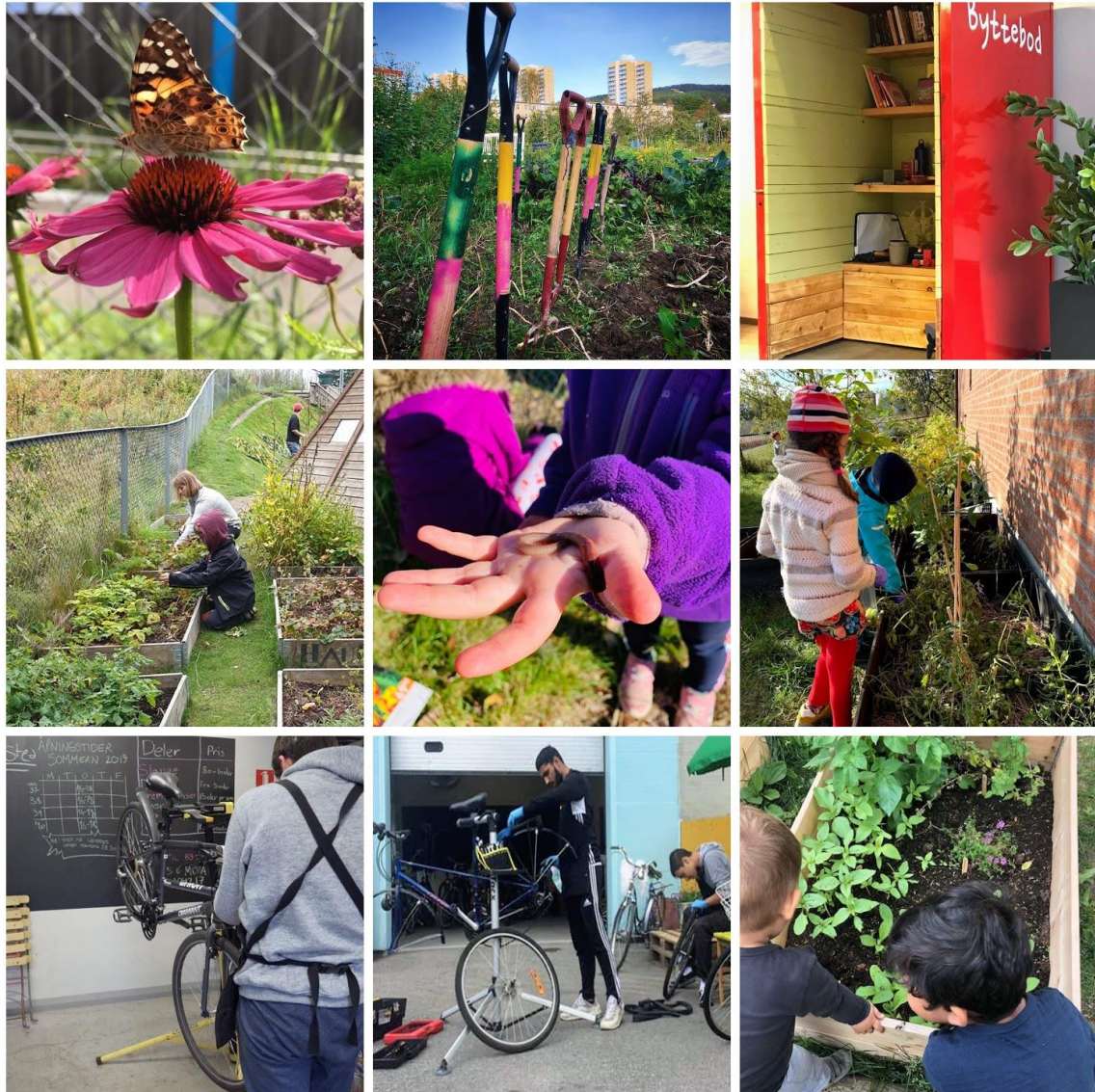

Foto: Bydel Bjerke

Bydel Frogner

- Utdeling av grønne midler lokalt for første gang. Stor variasjon; alt fra dyrkeverksteder, plastfrie arrangement, sykkel- og syverksted, sykkelparkering, grønne tak, hage/ planteprosjekter og elvevandring
- Bydelen har på bakgrunn av erfaringen fra 2019 valgt å utlyse 250.000 i grønne midler for 2020
- Første gang med stolpejakt i bydelen
- Seniorverksted og ungdomsverksted

- Barneteater med miljø som tema
- MUV-utstillinger
- Bærekraftig utendørsmåltid i forbindelse med Bydelens dag på Frogner stadion
- Fakkelvandring langs Frognerelven i samarbeid med Ullern, Oslo elveforum – Frognerelvas venner, Barnehager i bydelene, Skøyen skole, Majorstuen skole og Uranienborg skole

Bydel Gamle Oslo

- Ombruksinitiativ – innkjøp av 3 bytteboder, utlånsordning, innkjøp av utstyr og utvidet åpningstid
- Prosjekt *Ressurser på avveie* – kartlegging av gateforsøpling og tiltak på Grønland
- Ungdomsprosjekt med 16 ungdommer som ble ansatt for å kartlegge gateforsøpling på Grønland
- Grønne bydelsarrangement – teste løsninger for mer miljøvennlige bydelsarrangement på *Tøyenfest* i juni, *Tøyensk julemarked* og *Internasjonal torgdag* på Grønland
- Etablere *Grønt nettverk* – et forsøk på å ta med energien fra 2019 inn i 2020
- Dyrkeprosjekter i barnehager
- Utplassering av sneipkasser med *Sneipfritt*

Bydel Grorud

- Lysvandring med kunstprosjekt om forsøpling og ulike framtidsscenario langs Akerselva
- Elverusken med barnehager og barneskoler
- Skoleprosjekt om forsøpling, vann og miljøvern. 1500 elever deltok på workshop og forberedelser, 450 skolebarn gjennomførte elverydding og ca. 3500 deltok på lysvandringen

Bydel Grünerløkka

- *SinsenSalaten* - Dette er et urbant dyrkingsprosjekt i en nedlagt vaskekjeller på Sinsen. Hydroponiprojektet driftes av ansatte nyankomne flyktninger.
- *Dælenenga sykkelhub D20*. Bydelen drifter D20 som er et sykkelverksted og en møteplass i nabolaget. Det er blitt gjennomført flere Nabolagsmekk
- Etablere dyrkeprosjekt ved miljøhuset i Sofienbergparken – sommerjobb og deltidsjobb for ungdom vår og høst

- Barnas Hus barnehage - grønn barnehage med fokus på bærekraftig og sunn mat og dyrkeprosjekter. Investert i utemøbler som skal benyttes til nabolagsarrangement og overskuddsbord og redskaper til barna
- Barn og unge snekret over 60 dyrkekasser med Hagecrew og bydelen under #Mitt grønne Oslo

Bydel Nordre Aker

- Grønn bydelsdag der miljø og bærekraft ble satt på agendaen gjennom lek og aktiviteter for hele familien
- Etablerte kommunikasjonsplattform for å synliggjøre og invitere til aktivitet med grønn profil i nærmiljøet
- Etablere utstyrssentral og utstyrsbibliotek for sports – og fritidsutstyr
- Grønn fredag av og med ungdom under Ombruksuka
- Solsikkeprosjekt og Elvelangs med over 30.000 deltakere
- Økt fokus på miljø – og klima i alle ledd i bydelen

Bydel Nordstrand

- Barnehagebarnas dag med miljøhelten *Tigra*, klimabrøl og kildesorteringsløyper
- Sommerjobbprosjekt for ungdom (12 deltakere)
- Dyrkeprosjekt og oppgradering av uteområder på Marmorberget dagsenter og psykiatriboliger
- Aktiviteter på Fjordtunet og markering av åpningen av Bekkelaget bad
- I-Lab (innovasjons lab). Prosjekt om samskaping mellom bydelens tjenester med fokus på gjenbruk.
- Grønne midler for første gang (100 000 kroner), videreføres i 2020.
- Oppgradering av Nordstrand aktivitetspark
- Etablere blågrønn møteplass med Bekkelagstunet kultur og aktivitetskafe

Bydel Sagene

- Iladalen parkøkologisk senter. En varig investering i et større prosjekt. Senteret skal bli en uteplass på tvers av generasjoner, med sirkulære prinsipper som tema
- Mulighetsstudier i bydelen om å forandre en grå asfaltplass til en grønn møteplass
- Plastfrie arrangement – bydelen gikk til innkjøp av gjenbrukskopper og bærekraftige engangsprodukter som ble brukt på alle arrangementene i bydelen som samlet over 10.000 besøkende i løpet av 2019
- Synliggjøring av det biologiske mangfoldet i bydelen gjennom nye skilt, beplantning og kartlegging

- Studentsamarbeid med Senter for utvikling og miljø (SUM) ved Universitetet i Oslo (UiO) knyttet til bærekraftig forbruk i bydelen

Bydel St. Hanshaugen

- Miljøarrangementer på Knud Knudsens plass
- Etablering av Dyrkebakken på Marienlyst som et permanent område med kompostbinge og redskapsbod
- Grønne barnehager. Opparbeide dyrkeområde med kompost i to barnehager. Åpen dag i barnehagene med tema byttemarked. Fokus på bærekraftig mat.
- Byttesentral i en gammel telefonkiosk på Knud Knudsens plass

Bydel Stovner

Bydelen lyste ut grønne midler for første gang. Tilbakemeldingene har vært svært positive og bydelen lyser ut grønne midler også i 2020

De grønne midlene (500.000) ble fordelt på følgende aktiviteter:

- Dyrkeverksted på Stovner skole
- Innkjøp av lastesykkel som erstatter dieselbil på idrettsanlegg
- *Midgardsfest og kunstprosjekt arrangert av Lif Laga og lokale ungdommer. Arrangementet viste frem mangfoldet i foreninger, prosjekter, klubber og organisasjoner som tenker grønt og fremtidsrettet.*
- Humlebed i Stovnerskogen borettslag
- Byttedag og reparasjonsverksted med Høybråten, Fossum og Stovner menighet
- Undervisning og aktiviteter for barnehager med Besøkssenter våtmark Oslo
- Utlånsentral for skiutstyr i samarbeid med Høybråten og Stovner IL
- *Den store Groruddalsrusken* med Groruddalen miljøforum
- Minikjøkkenhage, studentbedrift, bieprosjekt og skolehage på Stovner videregående skole
- Dyrkeverksteder med Hagecrew
- Kjøkkenhage i Vestliberget barnehage
- Sykkelveksted på Ungdommens motorsenter.
- Matprosjekt og dyrkeprosjekt hos Blokk 58 – fritidsklubb og aktivitetshus

«Skolen setter virkelig stor pris på å få grønne midler fra bydelen, det har muliggjort både praktisk drift og et pedagogisk fokus på bærekraft og natur gjennom 2019. Som en upopulær Osloskole med en tøff økonomisk hverdag har det virkelig mye å si.» Ungdommene som vokser opp her har lite erfaring med natur. Dette prosjektet har knyttet sammen yrkesfagklassene, det har blitt laget en ungdomsbedrift som selger egenlaget honning.

Bydel Søndre Nordstrand

Bydelsadministrasjonen ønsket å engasjere innbyggerne i bydel Søndre Nordstrand ved å dele ut hele summen i form av grønne midler.

Totalt 37 prosjekter ble tildelt grønne midler:

- Bjørndalen frivillighetssentral – Grønne arrangement
- Bjørndalen frivillighetssentral – Møteplass i hagen
- Holmlia parsellhageforening – Bygging av sitteplass med tak
- Familiesenteret – Økt deltakelse og en miljøvennlig lysvandring
- Kateryna Bukhantsove – redesign og reparasjonsverksted for hele familien
- Hallagerbakken borettslag – plantekasser
- Søndre Ås Gård – økologisk grønnsaksland
- Nordre Ås barnehage – Den grønne møteplassen
- Nordskrenten borettslag – ungdom i arbeid og flere grønne møteplasser
- Slime Gård barnehage – dyrking av grønne vekster i plantekasser
- Bækkelaget SK – etablere stolpejakt i Søndre Nordstrand
- Bjørndal Gård – grønn aktivisering
- Bjørn Bondes vei – aktivitetshage med grillplass
- Hallagerbakken barnehage – Skape attraktive tilholdssted for bevaring av biologisk mangfold
- Hauketo/Prinsdal menighet – klesbyttemarked
- Holmlia menighet – grønn dag
- Læringsarena Burugård – birøkt og insektliv, læringsarena for barn og unge
- Åstun barnehage – humlevennlige blomster og utforske naturen
- Stiftelsen Holmlia nærmiljø – spirende nærmiljø
- Ung arena BSN – grønn ung arena og plante workshop
- Blakkensvei barnehage – skape et samlingssted for nærmiljøet
- Nyjordet barnehage – Blomster+bier+barn
- Technium AS – reTyre helårsdekk
- Grønn Mortensrudfestival
- Vær stolt festival – med fokus på miljø
- Grøntprosjekt ved BUSH - lære ungdom å dyrke og jobbe med jord

Bydelen har hatt mye fokus på grønne møteplasser med en tydelig sosial dimensjon, grønn mobilitet, gjenbruk og ombruk og reduksjon i forbruk og ønske om å bidra til økt bevissthet om sammenheng mellom natur, ressursbruk og bærekraft

Bydel Ullern

Fem hovedaktiviteter:

1. BUA Ullern.
 2. Elvevandring
 3. Prosjekt «Møteplassen» – Blokkajordet.
 4. Grøntprosjekt i BOD.
 5. Elvelangs i fakkellys
- BUA Ullern skal bli en utlåssentral for bydelens innbyggere. I BUA skal alle få låne diverse idretts- og friluftsutstyr samt delta på ulike aktiviteter og kurs – helt gratis! BUA er en del av bydelens strategi for å utjevne sosial ulikhet, forebygge fattigdom, fremme god folkehelse og satse på gjenbruk og sirkulær økonomi. (Dette prosjektet har også fått støtte fra andre utlysninger, men Miljøhovedstaden ga de utløsende midlene som har gjort prosjektet mulig).
 - *Grønt prosjekt i BOD*, dyrkningsprosjekter ved fire boliger for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Ansatte og brukere sådde frø, dyrket blomster og grønnsaker gjennom sommeren 2019. Aktiviteten engasjerte ansatte, beboere og pårørende. Aktivitetene var spesialtilpasset for en brukergruppe som ofte er vanskelig å favne i andre aktiviteter.
 - Elvevandring langs Lysakerelven med fokus på natur, biologisk mangfold og vannmiljø.

Bydel Vestre Aker

- Miljøaktiviteter Huseby barnehage
- Oppgradering av uteområder ved frivillighetstjenesten *Piloten Arena*
- Beplanting og sitteområder ved dagtilbudet for psykisk helse
- Økt innsats på Hovseter for å motvirke utenforskap og skape sosiale møteplasser gjennom dyrking, dugnad og samarbeid med Voksenenga Nærmiljøhage
- Dugnad i kommunale blokker
- Miljødag på Hovseter
- Utstyr til BUA utlåssentral
- Ny klubbhage ved Ungdomsklubben *B7*
- Frivillighetsfestival og nabolagsfest

Bydel Østensjø

- Nytt læringsmateriale og utstyr til Oppsal og Bøler bibliotek fra Senter for bylandsbruk
- Byttemarkeder i Bøler kirke
- Nye benker ved Oppsal Kirke og Østensjø bo og servicesenter
- Plantedugnad av 3500 epletrær utført av frivillige, naboer, personer i arbeidsprøving, språkopplæring og arbeidstrening i samarbeid med NAV og Hapro
- Sommerjobb for ungdom
- Aktivitetsdager for barnehager ved besøkssenter våtmark Oslo
- Blomsterprosjekt i Kjernehuset dagsenter
- Oppgradering av grønt utemiljø i oppsal samfunnshus
- Sykkelstativ til Eterjordet Parselhage
- Nye plantekasser i bydelen
- Etablering av frukt, grønt og blomsterhage på Ulsrud videregående skole
- Klimavennlige transportreiser – holdningskampanje på Østensjø skole
- Miljøprosjekter på Manglerud frivillighetssentral
- Miljødag og familiemiddag på Østensjø
- Ny møteplass og aktivitetspark på Bogerud
- Tekstilverksted på Bøler med over 10 samlinger og 600 deltakere
- El sykkel til Ulsrudveien bofelleskap
- Gatefest på Oppsal
- Idrettsuke med Rustad IL. Fokus på mat, plastfritt arrangement, økt kildesortering og redusere bil og øke sykkel og gange til arrangementer

6 Hva har vi oppnådd?

Nabolagsprogrammet har sørget for aktivitet i alle bydeler gjennom miljøhovedstadsåret, og skapt et nettverk for kunnskapsdeling og felles grønne prosjekter på tvers av bydelene.

Prosjektene og aktivitetene som har funnet sted i 2019 har bidratt til nye felleskap i bydelene, flere av byens innbyggere har blitt engasjert på tvers av skiller som alder, bakgrunn og interesser.

Aktivitetene har bidratt til økt folkehelse, aktivitet og rekreasjon i nærmiljøet.

Alle bydelene har gjennomført et bredt utvalg av aktiviteter og flere bydeler har brukt mulighet til å tilby grønne midler for første gang.

Bydelene har gjennom Nabolagsprogrammet styrket kontakten med aktører i nærmiljøet som er engasjert i en bærekraftig, sosial og inkluderende by.

Nabolagsprogrammet har sørget for aktivitet i alle bydeler gjennom miljøhovedstadsåret, og skapt et nettverk for kunnskapsdeling og felles grønne prosjekter på tvers av bydelene.

Prosjektene og aktivitetene som har funnet sted i 2019 har bidratt til nye felleskap i bydelene, flere av byens innbyggere har blitt engasjert på tvers av skiller som alder, bakgrunn og interesser.

Aktivitetene har bidratt til økt folkehelse, aktivitet og rekreasjon i nærmiljøet.

Alle bydelene har gjennomført et bredt utvalg av aktiviteter og flere bydeler har brukt mulighet til å tilby grønne midler for første gang.

Bydelene har gjennom Nabolagsprogrammet styrket kontakten med aktører i nærmiljøet som er engasjert i en bærekraftig, sosial og inkluderende by.

Prosjektet Spirende Furuset er et godt eksempel på det samarbeidet og felleskapet som ble styrket i 2019

6.1 Tilbakemelding fra miljøhovedstadskoordinatorer i bydelene

Arbeidet med Oslo som europeisk miljøhovedstad har bidratt positivt til utvikling av fasilitator-rollen i bydelen for å kunne møte innbyggerne og støtte opp under prosjektutvikling samt erfaringsutveksling på tvers av bydelene.

Ved å inngå nye typer samarbeid innad i bydelene har det oppstått en økt anerkjennelse av andre typer kunnskap og aktører som kan komplementere bærekraftig samfunnsplanlegging og utvikling lokalt.

Fra bydelens rapporter:

- *Arbeidet med Oslo europeisk miljøhovedstad har gitt økt fokus og interesse for miljø- og klimatiltak i egen hverdag*
- *Økt kompetanse og inspirasjon fra andre bydeler har styrket oss i å være et bindeledd mellom større kommunale systemer og lokale ideer og ildsjeler*
- *Nabolagsprogrammet har gjort at mange ansatte i bydelene har blitt bedre kjent med lokale ildsjeler, organisasjoner og næringsliv*
- *Bedre kommunikasjon og erfaringsutveksling på tvers av bydelene har vært veldig fruktbart*
- *Det har gitt frukter å teste ut grønne midler og deltagende budsjettering med innbyggere i bydelene*
- *Midler fra Nabolagsprogrammet har fungert som katalysator for ideer eller nylig igangsatte initiativ*
- *Det har vært en fryd å arbeide med nabolagsprogrammet i bydelen, og flere av tiltakene har «sådd frø» på den måten at de videreutvikles eller videreføres for i år*
- *Det har vært særdeles positivt å ha mulighet til å teste ut piloter og løsninger man ellers ikke har budsjett til*
- *Å ha øremerkede midler er essensielt for å gjennomføre nyskapende arbeid innenfor miljø og klima uten at det går på bekostning av andre tjenester i bydelene som f.eks. barnehager og fritidstilbud*

- *Å ha økonomisk rom for å kunne reagere, igangsette og tilrettelegge for ulike miljøinitiativ har ført til en merkbar endring i aktivitetsnivået hos flere bydeler*
- *Det har vært essensielt å ha en miljøkonsulent som kunne følge opp prosjektmidlene, da dette er arbeidskrevende. 2019 har vist hvor nyttig det er å ha dedikerte ansatte i bydelsadministrasjonen som jobber med innbyggere, miljø og klimatiltak*
- *Gjennom store og små prosjekter har bydelsadministrasjonen kommet tettere på lokale organisasjoner og lag og skapt tettere tilknytning til eget nærmiljø*
- *Arrangementene har engasjert både ansatte og befolkningen og gitt et økt fokus på miljø som vi håper vil vedvare*
- *Særlig gjennom aktiviteter drevet av lokale organisasjoner og frivilligheten har innbyggerne fått større interesse for å ta vare på nærmiljøet sitt og oppdage naturperler tett på sentrumsbebyggelsen. Mange har blitt kjent med sitt nærmiljø på en ny måte.*
- *Det har blitt skapt en sterkere tilhørighet til bydelen både hos ansatte og innbyggere i bydelene.*
- *Det er ressurskrevende å snu tankegang og handlingsmønstre*
- *Det har vært svært vellykket med mer øremerkede midler til satsing på gjennomføring av det grønne skiftet på bydelsnivå*
- *Muligheten for å gjennomføre større løft som bydelen ellers ikke ville hatt finansiering til å gjennomføre*

6.2 Langsiktig verdi

Det har vært et mål at bydelene skulle involvere lokale samarbeidspartnere og lokalt næringsliv. Nabolagsprogrammet skulle også bidra til en langsiktig innsats ved å bygge videre på eksisterende tiltak, nettverk og aktiviteter lokalt

Samarbeidet innad og på tvers av bydelene ble styrket i 2019.

Prosjektene som ble gjennomført i 2019 fostret nye samarbeid internt i bydelen med blant annet ungdomstiltak, seniorsentre, frivillighetssentraler, gjenbruksstasjoner barnehager og skoler.

Eksisterende tjenester i bydelene, som blant annet utlånsordninger, har blitt styrket.

Flere bydeler påpeker også at midler fra nabolagsprogrammet har gitt mulighet til prøve ut tiltak som det ikke tidligere har vært mulig å iverksette. Erfaringene med tiltakene gjennomført i miljøhovedstadsårete gjør det nå mulig å iverksette tiltakene i større skala og/eller på mer permanent basis.

Ansatte i administrasjonene melder at det har vært inspirerende og givende å se engasjementet hos befolkningen. Det ble satt stor pris på muligheten til å ha en pott dedikert til å gjøre gode, miljøvennlige prosjekter som bydelene lenge har hatt lyst til å få til. Bydelen har fått mulighet til å gjøre investeringer som vil vare lenge utover miljøhovedstadsåret. Erfaringene fra bydelene viser også at effektfulle tiltak ikke nødvendigvis krever store summer. Noen tiltak er gode eksempler på at lite midler og lokalt engasjement kan skape innovative prosjekter, styrke samhold og eierskap i nærmiljøet og øke innbyggernes miljø - og klimaengasjement.

Rapportene fra bydelene tilsier at miljøhovedstadsåret har bidratt til å etablere nye samarbeidsformer og samarbeid med aktører som bydelene ikke tidligere har vært i kontakt med.

Miljøhovedstadsåret har bidratt til økt miljøfokus blant ansatte og innbyggere i bydelene.

Tilskuddene fra Miljøhovedstaden har vært viktige for mange ved at mange har fått handlingsrom og ressurser til å prioritere arbeid med miljø, klima og bærekraft.

Miljøhovedstadsåret og tildelte midler, samt deltakelse i Nabolagsprogrammet har gitt mange av bydelene et sterkt insentiv til å øke innsatsen på det grønne arbeidet.

Generelt har Miljøhovedstadsåret betydd mye for de som bruker av sin fritid eller som daglig jobber med miljø og klimaoppgaver.

Møteplassene som er blitt skapt i regi av miljøhovedstaden har betydd mye for det videre arbeidet i Oslo.

At små og store aktører er blitt sett og løftet frem har hatt stor betydning.

Alle har blitt invitert til å være med, og tilskuddsordningene i regi av miljøhovedstaden har vært et viktig springbrett og annerkjennelse for alle.

Miljøhovedstaden har gjennom sine mange aktiviteter og gjennom Nabolagsprogrammet vist at de har klart å drive reell medvirkning hvor de i hele perioden har invitert befolkningen inn i planlegging og gjennomføring. De har lagt grunnlag for videre tverrfaglig samarbeid og nettverk i denne byen som kanskje ikke hadde blitt realisert uten et så aktivt, målrettet og inkluderende sekretariat som Oslo europeisk miljøhovedstad hadde i 2018 og 2019.

Miljøhovedstadsåret og særlig sekretariatets innsats med å skape gode nettverksmøter har blitt særlig løftet frem blant organisasjoner, frivilligheten, grønne entreprenører og kommunalt ansatte. Det har vært en arena for inspirasjon, etablering av samarbeid, utvikling av ny kunnskap, mulighet til å «løfte blikket». 2019 har gjort Oslo bedre rigget til å nå sine ambisiøse og nødvendige miljø- og klimaambisjoner.

7 Hva skjer videre?

Markeringen av Oslo som europeisk miljøhovedstad ga grønt arbeid i bydelene et løft. Markeringene skapte mange viktige møteplasser og nye felleskap.

Det er et sterkt ønske om at vi skal fortsatt være miljøhovedstad og jobbe sammen for å nå byens miljø- og klimamål. Å videreføre satsingen på lokal bærekraft er sterkt ønsket av mange.

Det er også et ønske fra bydelene om at Nabolagsprogrammet kan leve videre i en nettverksform der det legges til rette for å koordinere og skape synergier mellom grønne prosjekter på tvers av bydelene.

Dette skjer i 2020:

- Det arbeides med å etablere et bydelsnettverk inspirert av Nabolagsprogrammet
- Flere av bydelene skal lyse ut grønne midler, det har aldri vært utlyst så mange grønne midler som i 2020
- Økt fokus på medvirkning, innbyggerkontakt og miljø- og klima i bydelene
- Dyrkeprosjekter fortsetter i barnehager, skolehager, parker, bo og tjenestesteder og satsing på jobb for ungdom kombinert med miljø- og klimaprojekter videreføres og styrkes
- Flere bydeler har etablert egne nettverksgrupper og nye samarbeidsprosjekter på tvers av kommune, borettslag, næringsliv, kultur og idrett, frivilligheten, organisasjoner og privatpersoner basert på behov for mer samarbeid og

utveksling av kompetanse og ressurser på tvers av de som er engasjert i miljøprosjekter i bydelene

- Nye nettverk og samarbeid videreføres lokalt

Oslo europeisk miljøhovedstad ga gjennom Nabolagsprogrammet mange bydeler muligheten til å investere i varige prosjekter og nye muligheter for byens innbyggere. Foto: Mads Nakkerud

8 Nettverksbygging i Myntgata 2

Som en del av Nabolagsprogrammet ble det etablert et nettverk for de ansatte i bydelene som koordinerte bydelenes aktiviteter i miljøhovedstadsåret. Kommunale etater og aktører fra frivilligheten, næringsliv og organisasjoner som var relevante for bydelenes arbeid i 2019 deltok også på flere av møtene som foredragsholdere eller deltakere.

Formålet var å styrke samarbeid, erfaringsutveksling på tvers av bydelene og lage en arena for å diskutere og utvikle løsninger og aktiviteter for å nå målene til Nabolagsprogrammet og Oslo europeisk miljøhovedstad.

Bydelene har meldt tilbake at det har vært lærerikt å være i et nettverk med alle bydelene for intern kunnskapsdeling.

Grunnlaget for mange av aktivitetene som fant sted i bydelene og ikke minst satsingen på grønne midler og økt innbyggerinvolvering ble gjort i dette nettverket.

Det har vært svært nyttig å dele erfaringer, eksempler og utfordringer gjennom året.

Nettverksmøte i Myntgata 2, her med klimakurs med cCHANGE. Foto: Bykuben

9 Bydelsaktiviteter i presse og media

- Sagene avis:
<https://sageneavis.no/nyheter/husk-at-bydelsdagene-er-plastfrie/19.1960>
- Nordre Aker
<https://nab.no/kultur/for-en-musikkfest-det-ble-pa-torget-i-nydalen/19.19551>
- Grønn bydelsdag Nydalen:
<https://nab.no/kultur/gronn-bydelsdag-i-nydalen/19.19545>
- Bydel Sagene, Game of Trees:
<https://sageneavis.no/%E2%80%A6/glem-game-of-thrones-na-er-%E2%80%A6/19.2053>
- Dyrkekurs og utstilling på Torshov med Spirende Oslo:
<https://sageneavis.no/kultur/her-kan-du-fa-inspirasjon-til-a-dyrke-din-egen-mat/19.2294>
- Miljøfest på Sagene skole:

<https://sageneavis.no/nyheter/ikke-sitt-som-en-agurk-vi-ma-bli-bedre-aktivister/19.1950>

- Furuset festivalen:

<https://groruddalen.no/kultur/gront-fokus-pa-furusetfestivalen/19.25371>

- Ambulerende grønne nabolagskafeer:

<https://groruddalen.no/nyheter/ambulerende-gronne-nabolagskafeer/19.25595>

- Sommerjobb i grøntarealer bydel Nordstrand:

<https://www.youtube.com/watch?v=4DNjgiAaKM4>

- Grønne bydelsdager i Nydalen:

<https://www.youtube.com/watch?v=lXFt51Tdrzc&feature=youtu.be>

Oslo, 6.mars 2020

Halfrid Mytting Hagemoen

ByKuben – Oslo senter for byøkologi

Vedlegg:

1. Sluttrapporter fra alle bydelene
2. Bildemappe fra Nabolagsprogrammet
3. Sluttrapport fra byrådsavdeling for eldre, helse og arbeid
4. Rapport fra ByKuben til byrådsavdeling for byutvikling datert 5.februar 2020

